

Vår ref.
Saksnr 2007/6365
Løpenr. 8562/2008
Arkivkode 250

Saksbehandler
Jo Inge Hagland
Tlf. 52743140

Vår dato
12.03.2008

Informasjon om Terra-saken

— Dette er en oppsummering av Terra-saken til bystyret og innbyggerne i Haugesund kommune. Notatet vurderer ikke inngående fakta i saken, men er ment til å gi en oversikt over hendelsen i saken så langt og forventet forløp i saken. For mer detaljerte framstillinger og vurderinger vises det til følgende dokumenter: *Fylkesmannen i Rogaland lovlighetskontroll, Kommunalbankens gjennomgang av plasseringen til Haugesund kommune, KPMG granskningsrapport om saken og Kredittilsynets innkallelse av Terra Securities tillatelse*. Alle dokumentene er tilgjengelig på www.haugesund.kommune.no.

Hva har skjedd?

Bystyret vedtok i møtet 25. februar 2004 i sak om "Rekonstruering av utbytte fra Haugaland Kraft" å plassere utbyttet (betalingsstrømmen tilsvarende 231 millioner kroner) fra Haugaland Kraft i obligasjoner omtalt som Credit Linked Note (CLN). Produktet var tilrettelagt av Terra Securities (tidligere Terra Fonds). Etter åtte år skulle det gi en avkastning på ca. 20 millioner kroner. Risikoen ved plasseringen ble vurdert som svært lav. Etter et realisert tap på plasseringen i 2005 på 3,5 millioner kroner ble CLN solgt og i stedet ble det kjøpt en CDO (Collateralized Debt Obligation) som i følge Terra Securities ville redusere risikoen og hindre nye tap i perioden. Forventet framtidig avkastning var nå anslått til ca. 14 millioner kroner. Dette skjedde administrativt og ble omtalt i etterfølgende tertialrapport.

30. oktober 2007 ble formannskapet muntlig orientert om at det var knyttet usikkerhet til kommunes plasseringer, etter et oppslag i Finansavisen samme dag som omhandlet nordlandskommunene. Halvannen måned tidligere, 13. september 2007, hadde Terra Securities på forespørsel fra kommunen anbefalt at Haugesund kommune burde sitte videre med obligasjonen til tross for uroligheter i finansmarkedet.

I løpet av november 2007 ble det avklart at det var betydelig risiko og usikkerhet forbundet med CDO-obligasjonen. På dette tidspunkt ga ikke Terra Securities tilfredsstillende informasjon til Haugesund kommune om plasseringen. Sammen med de andre kommunene som var involvert, ble det innhentet uavhengig finansiell og juridisk rådgivning for å få klarhet i alle sider ved kommunens plassering.

Det var i denne perioden nødvendig å få klarhet i hvilken reell risiko som var knyttet til investeringen og hvordan det var mulig å selge obligasjonen. Da Terra Securities begjærte oppbud (konkurs) 28. november 2008 ble dette arbeidet svært krevende. Foranledningen var Kredittilsynets gjennomgang av Terra Securities rolle i investeringene til kommunene Narvik, Rana, Hemnes og Hattfjelldal. Kredittilsynet inndro samtlige tillatelser som Terra Securities hadde for å yte investeringstjenester.

I desember 2007 ble det bekreftet at plasseringen til Haugesund kommune hadde betydelig høyere risiko for tap enn det kommunen var blitt informert om av Terra Securities. Obligasjonen hadde falt i verdi, og 31. desember 2007 ble tapet anslått til 93,3 millioner kroner. Det ble også kjent at obligasjonen hadde innebygd et såkalt triggernivå, det vil si at sikkerheten som er knyttet til obligasjonen gir utsteder (Citigroup) rett til å selge når verdien faller til under 50 % av pålydende. I mars 2008 benyttet Citigroup denne retten og tvangssolgte obligasjonen. Dette tvangssalget påførte kommunen et tap på 130 millioner kroner.

I regnskapet for 2007 er det bokført et tap på 96,7 millioner kroner, dette betyr at kommunen har et udekket underskudd på 23,3 millioner. Forutsatt at kommunen må dekke hele tapet, må ytterligere 37 millioner kroner regnskapsføres som tap i 2008. Regnskapsføringen er gjort i tråd med anbefalingen fra Norges kommunerevisors forening (NKRF).

Det er en kjensgjerning at kommunen har store utfordringer når økonomiplanen for 2008 til 2011 skal revideres. Regelverket tilsier at underskuddet skal dekkes i løpet av 4 år, dvs. i perioden 2008 – 2011 (evt. 2012 dersom deler av tapet blir bokført i 2008). Kommunen har frist til juli 2008 å finne inndekning for tapet. I mars 2008 nedsatte formannskapet et adhoc-utvalg bestående av gruppelederne i partiene, rådmannsgruppen og økonomisjef. Gruppen skal foreslå nødvendige tiltak for å dekke inn tapet i økonomiplanperioden. Det er bystyret som endelig skal vedta hvordan kommunen skal dekke tapet.

Fylkesmannen lovlighetskontroll og kontrollutvalgets rapport.

Kommunal- og regionaldepartementet påla Fylkesmannen i Rogaland å gjennomføre en lovlighetskontroll av investeringen til Haugesund kommune. Fylkesmannen konkluderte med følgende: Brudd på kommuneloven §§ 50, 52 og 54. Brudd på eget finansreglement. Mangelfull rapportering til bystyret. For høy finansiell risiko på plasseringen. Konsekvensen er at låneopptaket i forbindelse med plasseringen er ulovlig og at risikoen ved plasseringen er vurdert å være for høy, dvs. at Haugesund kommune fikk pålegg om å selge obligasjonen og innfri lånet.

I desember 2007 ba bystyret kontrollutvalget om å granske kommunens saksbehandling knyttet til plasseringen. Kontrollutvalget la fram sin innstilling basert på en rapport utarbeidet av KPMG 13. februar 2008. Haugesund bystyre vedtok innstillingen fra kontrollutvalget og bystyret beklaget samtidig vedtaket som ble fattet enstemmig i saken om "Rekonstruering av utbytte fra Haugaland Kraft" i 2004. Daværende rådmann, Hildegunn Staurseth, søkte permisjon på bakgrunn av de vurderingene som ble gjort blant et stort flertall av partigruppene i bystyret. Etter forhandlinger med Haugesund kommune er Hildegunn Staurseth i dag ansatt som seniorrådgiver i kommunen.

Økonomiske konsekvenser.

Den aktuelle plasseringene har medført store tap for Haugesund kommune. Oppsummert er kommunen påført 130 millioner i tap etter tvangssalg, og kommunen har tidligere nedskrevet et tap på 3,5 millioner kroner i forbindelse med overgangen fra CLN til CDO. Det er bevilget 0,9 millioner kroner til kontrollutvalgets arbeid. I tillegg er det utbetalt 1,7 millioner kroner i til rådgivning og saksomkostninger. Til sammen ca. 136 millioner kroner. Det må påregnes ytterligere utgifter til rådgivning i 2008.

Haugesund kommune har så langt ikke innfridd lånet som var grunnlaget for investeringen i CDO-obligasjonen. Restbeløpet etter tvangssalget er tilført konkursboet til Terra Securities. Haugesund kommune og de øvrige syv kommunene har krav i boet og krav om separatistrett til midler som kan knyttes til den enkelte kommunes plasseringer. I disse dager arbeides det med å få klarhet rundt disse forholdene.

Har Haugesund kommune en god sak - vil kommunen få penger tilbake?

Kommunens rådgivere arbeider for å redusere tapet mest mulig. For å stå sterkere bruker alle de åtte kommunene samme rådgivere: Advokatfirmaet Lund og Co, Pareto Securities og Wassum Consulting. Advokatene og rådgiverne arbeider etter flere "spor", med gode utsikter for uttelling, dvs. å redusere tapet kommunen er påført og sikre et best mulig resultat.

For ikke å skade kommunens økonomiske interesser har det i perioder vært nødvendig å midlertidig å unndra opplysninger i saken fra offentlighet.

Haugesund kommunes plasseringer var gjort etter råd fra Terra, som også hadde vurdert forholdet til kommuneloven. Terra og deres advokater vurderte det slik at låneopptaket som var en forutsetning for å gjennomføre plasseringen, ikke var i strid med kommuneloven, noe som ble meddelt kommunen. Fylkesmannens konklusjon om at investeringene er i strid med kommunelovens bestemmelser styrker dermed saken til kommunen.

Kredittilsynets kritikk av Terra Securities finansielle rådgivning overfor kommunene er entydig knusende. Meglerhusets rådgivning ble ansett som så graverende at Kredittilsynet varslet inndragning av Terra Securities sin konsesjon.

Videre er det et faktum at styret i Terra Securities i sin oppbudsbegjæring erkjenner et ansvar for den rådgivning som er gitt overfor kommunene. I oppbudsbegjæringen (konkursen) er erstatningsansvaret estimert til 500 millioner kroner. Uten denne "innrømmelsen" om erstatningsansvar ville ikke vilkårene for konkurs foreligge. Det er dermed klart at det daværende styret i Terra Securities erkjente et erstatningsansvar.

Arrestsaken - som kommunen tapte, ga vesentlig informasjon om den kritikkverdige praksisen til meglernes i Terra Securities og har bidratt med svært nyttig informasjon i det videre arbeidet med å fremme kommunes sak overfor Terra-gruppen. Retten var ikke bedt om å ta stilling til erstatningskravet, kun faren for at meglernes skulle unndra midler. Det fremgår likevel klart av rettens premisser at den anser selskapets handlemåte overfor kommunene som kritikkverdig.

Veien videre

Bobehandlingen etter Terra Securities konkurs er forventet å være ferdig tidligst juni 2008. Det er forventet at boet vil tilføre Haugesund kommune midler.

Kredittilsynet kan kreve at Terra-konsernet tilbakebetaler fortjeneste på kommunens plasseringer, totalt 150 millioner kroner (avståelse av vinning). Det er forventet at dette vil tilføre Haugesund kommune midler.

Terra Securities og Terra-gruppen er forsikret mot tap. Forsikringene forventes å dekke deler av Haugesund kommunes tap.

Haugesund kommunes advokater vurderer også andre tiltak som kan bidra til å redusere kommunes tap.

Til sammen vil dette arbeidet bidra til å redusere tapene til kommunen. Arbeidet med å få tilbake penger vil nødvendigvis ta tid. Haugesund kommune vil fortløpende orientere om arbeidet med å få tilbake penger.

Petter Steen
ordfører

Stål Alfredsen
rådmann